

KRIISIEN JA MUUTOSTEN MAAILMA: Kansainvälisen politiikan kysymyksiä. Toimittanut Martti Juvas. Gummerus. Jyväskylä 1964. 356 sivua.

Teoksen nimi »Kriisien ja muutosten maailma» kuvaa epäilemättä varsin osuvasti sitä kansainvälisten tapahtumien maailmaa, jossa nykyisin elämme. Sanomalehtien uutissivut tiedottavat jatkuvasti maailmannäyttämön eri tapahtumista, jotka aiheuttavat muutoksia kansainvälisen politiikan voimakentässä. Pelkästään lehtitietojen perusteella on kuitenkin usein hankalaa hahmottaa selvää kokonaiskuvaa tapahtumien ketjusta; uutiset pyrkivät jäämään irallisiksi välähdyksiksi, joita on vaikea jäsentää loogisesti suurpolitiikan shakkilautaan.

Toisen maailmansodan päättyminen ei merkinnyt — paradoksaalista kyllä — rauhallisemman ajanjakson alkamista suurpolitiikassa, vaan se pikemminkin merkitsi uusien yhä syvemmälle käyvien muutosten ja maailmanpoliittisten kriisien alkua: suurpolitiikan näyttämö laajeni entisestään ja voimapolitiittiseen kamppailuun osallistuvien valtioiden määrä lisääntyi huomattavasti. Maailmanpolitiikan kenttä on nykyisin niin laaja ja tapahtumat niin lukuisia, että on enää vaikea yhden tutkijan tai asiantuntijan hallita koko kansainvälisen politiikan tapahtuma-alueita ja samalla perehtyä syvästi kaikkiin niihin ongelmiin, jotka muodostavat »kriisien ja muutosten maailman». Näin on asianlaita varsinkin silloin, kun on kysymyksessä aluetta kartoittavan ajankohtaisen teoksen julkaiseminen. Tällöin tarjoaa nopeimman ratkaisun kokoomateos, jossa useat tutkijat tai eri alojen asiantuntijat analysoivat kukin omassa esseessään jotakin kansainvälisen politiikan mielekästä ongelma-alueita.

Martti *Juvaksen* toimittama kansainvälisen politiikan kysymyksiä käsittelevä kokoomateos, joka sisältää kahdeksantoista erillistä artikkelia, on perin tervetullut lisä uudempaa maailmanpolitiikkaa tarkastelemaan suomenkieliseen kirjallisuuteen. Teos on kokonaisuutena ottaen luotettavaa ja sujuvaa luettavaa, mutta siinäkin esiintyy niitä haittapuolia, jotka ovat ominaisia melkein kaikille kokoomateoksille ts. artikkeleiden tason epätasaisuutta ja samojen asioiden toistoa. Kun kirjoittajien joukko koostuu tunnetuista historian ja valtio-opin tutkijoista, diplomaateista, sanomalehtimiehistä sekä eräistä kansainvälisen politiikan tunnumassa työskentelevistä henkilöistä, on melkein itsestään selvää, että heidän ongelmien käsittelytavassaan samoin kuin tieteellisyyden vaatimuksissaan esiintyy suuriakin eroja. Teoksen toimittaja ei ole pitänyt tarpeellisena laatia varsinaista esipuhetta, josta asetetut tavoitteet kävisivät selvästi ilmi. On kuitenkin luonnollista, ettei tämänkaltaista teosta voida arvostella puhtaasti tieteellisten kriteerien perusteella, koska sen tarkoituksena on tarjota lukijalle sujuvan journalistisella tyylillä kirjoitettuja kuvauksia keskeisistä maailman tapahtumista ja maapallomme kansainvälispoliittisesta kehityksestä toisen maailmansodan jälkeen. Näin tarkasteltuna kirja mielestäni hyvin täyttää sille asettamani odotukset ja yltää parhaimmillaan varsin selkeään tieteelliseenkin analyysiin.

Kun käsitellään erillisissä esseissä esim. Suomen puolueettomuuspolitiikan kehitystä (Max *Jakobson*), Skandinaaviaa tämän hetken maailmassa (Torsten G. *Aminoff*), Euroopan intergraatiopyrkimyksiä (Markku *Pesonen*), Adenauerista Erhardiin (Henrik von *Bonsdorff*), De Gaullen Ranskaa (Heikki *Brotherus*) ja Englantia suursodan jälkeen (Tauno *Kuosa*), on suorastaan mahdotonta välttää eräiden tapahtumasarjojen uudelleen analysointia erillisissä artikkeleissa varsinkaan kansainvälisen taloudellisen

yhteistyön kohdalla, joka on muodostunut erittäin keskeiseksi alueeksi Euroopan valtioiden välisessä politiikassa.

Teoksen kahdeksantoista artikkelia ovat kaikki mielenkiintoista luettavaa kansainvälisistä kysymyksistä kiinnostuneelle lukijalle ja millään tavoin väheksymättä muiden kirjoittajien panosta, haluaisin erityisesti kiittää Max Jakobsonia hänen selväpiirteisestä Suomen puolueettomuuspolitiikan analyysistään, joka tosin on jo aikaisemmin julkaistu itävaltalaisessa aikakauskirjassa »Österreichische Zeitschrift für Aussenpolitik», ja mahdollisesti sen vuoksi, että se on alunperin kirjoitettu ulkomaalaisia lukijoita varten, se vaikuttaa erityisen selkiintyneeltä. Torsten G. Aminoffin Skandinaaviaa koskettava artikkeli on mielestäni myöskin kirjan parhaimmistoa samoin kun Klaus Törnuddin Latinalaista Amerikkaa käsittelevä essee, josta huokuu varsin perinpohjainen kyseisen maanosan asioiden tuntemus.

Teoksen ensimmäisessä artikkelissa »toisen maailmansodan jälkeiset suurpolitiikan polttopisteet» joka samalla on tavallaan johdantokappale käsiteltäviin asioihin, L. A. Puntila piirtää lyhyen ja kiteytyneen kuvan suupolitiikan kehityksestä maailmansodan jälkeen sekä kartoittaa konkreettisesti maailmanpolitiikan painopistealueet. Vastaavasti viimeiseksi artikkeliksi on valittu yleisluontoinen kuvaus »Maailman demografinen probleemi», joka on Tauno Kuosan luotettavaa ja mielenkiintoista pohdiskelua Malthuksen kuuluisien teorioiden pohjalta, jotka Kuosan mukaan »eivät kestä kokonaisuudessaan kriittistä tarkkailua, mutta eräissä tietyissä oloissa tuntuvat pitävän kuitenkin paikkansa». Kuosan artikkelin aluksi pessimistinen sävy maailman väestön räjähdysmäisestä kasvusta ja maailman ravinnon tarpeen tyydyttämisestä saa kuitenkin lopussa toivorikkaaman värin. Hän pitää mahdollisena, että näissä, koko ihmiskunnan säilymisen kannalta keskeisissä ongelmissa, maailman kansat voisivat ideologisista erimielisyyksistään huolimatta yhdistyä.

Kun tarkastelee Martti Juvaksen toimittamaa »Kriisien ja muutosten maailmaa» on hedelmällistä palauttaa mieleen viisikymmenluvun lopussa samalta kustantajalta ilmestynyt maailmansodan jälkeistä suurpolitiikkaa kartoittava teos »Kylmän rauhan maailma», joka keskittyy kuvaamaan ajanjaksoa 1945—1958. Teoksessa, joka ilmestyi Jaakko Itälän toimittamana, tarkastelevat professori Jan-Magnus Janssonin johdolla kansainvälisestä politiikasta kiinnostuneet nuoret valtiotieteilijät samaa ongelmakenttää kuin Juvaksen kirjassa. Itälän ja Juvaksen toimittamat teokset täydentävät osaltaan toisiaan; toisaalta Juvaksen kirja on ajallisesti katsoen hyödyllisenä jatkona edelliselle. Molemmissa on käytetty hyväksi Klaus Törnuddin Latinalaisen Amerikan tuntemusta ja molemmissa teoksissa on myöskin valtiotieteellisen tiedekunnan professori antamassa akateemista arvovaltaa.

Mauri K. Elovainio